

משאת משה

פרשת קרח – גליון 320

קרח ועדתו

רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים (טז, ג)

כל העדה – קדושים.

– כולנו אותו הדבר. 'קדושים'.

קדושה, זו הבדלה ממשוהו – והתייחדות למשוהו. כמו 'הרי את מקודשת לי' (עי' קידושין ב: ובתוס' שם ד"ה דאסר).

עם ישראל, נבדלו מדרכי בני האדם. מהתנהלות האנושית הרגילה.

והם גם 'הוקדשו' – נתייחדו – ל'בתוכם השם'.

– לכך – שה' יהיה בקרבם.

ואם כך – 'מדוע תתנשאו'?

– מדוע אתם 'מתנשאים' – מתרוממים – מעל העדה הקדושה הזו?

האם יש מישהו שיכול להיות 'מעל' עדת ישראל?
האם יש כאן 'יותר' ו'פחות'? הלא כולנו באותו מצב של – 'בתוכם השם'!

ומשה רבינו עונה להם.

ה' יודיע לנו את 'אשר לו'. ואת אשר 'יבחר בו'.

– 'יְאֹת הַקְּדוֹשׁ – וְהִקְרִיב אֵלָיו'.

וכך גם בהמשך:

'וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' – הוּא הַקְּדוֹשׁ'.

– 'כולם קדושים' – זה לא מדויק.

יש 'איש', שה' בוחר בו. ומקרב אותו אליו.

– והוא – הקדוש.

מי הבעלים האמיתי?

בדיני מכירת קרקע, יש הלכה – ש'הארץ לא תימכר לצמיתות' (ויקרא כה, כג).

הארץ, ארץ ישראל, לא נמכרת לעולם. כשמגיע היובל – היא חוזרת לבעליה הראשונים.

'הָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּהּ, כִּי לִי הָאָרֶץ. כִּי גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי.

– היא לא באמת שלנו.

אתה לא יכול למכור דבר שאינו שלך. לא לצמיתות, וגם לא לרגע אחד.

אמנם כאן, הבעלים האמיתי הורה לנו – שאפשר למכור קרקע עד היובל. ותו לא.

בחוץ לארץ, הדין הזה לא חל. אפשר למכור לצמיתות.

– ומדוע?

כי שם – הארץ אינה שלו.

– מחוץ לארץ ישראל, הארץ – אינה שלו!

האם יש משהו שהוא אינו 'שלו' יתברך??

– כן. יש דברים כאלו.

מצד אחד, ה' – הוא 'קונה הכל'. הכל – שלו. ובמובן הזה – אין משהו שהוא לא 'שלו'.

* * *

לקבל את הקדושה

'כי לי הארץ'.

אומרים חז"ל (מדה"ג שם):

'כי גרים ותושבים. אל תעשו עצמכם עיקר'.

ובהמשך שם:

'אתם עמדי. דיו לעבד שיהיה כרבו, כשהוא שלי –

אבל ה'בעלות' הזו, אינה כשאר בעלויות. מי שרשום ב'טאבו' זה האדם. לכל דבר וענין.

לא כך ארץ ישראל.

ארץ ישראל, היא 'נחלת ה', מיוחדת לשמו' (רמב"ן ויקרא יח, כה). היא שלו – גם לגבי 'הלכות קניינים'. היא אחד מארבעת ה'קניינים' של ה' יתברך (עי' יל"ש בשלח רנב).

– וכפי שנאמר כאן, 'לי הארץ'.

והפועל היוצא מכך הוא – שהארץ לא נמכרת לצמיתות. ביובל היא חוזרת לבעליה הראשונים.

מצד שני. הארץ – ניתנה לנו.

ה' הלא מבטיח לאברהם אבינו, 'לזרעך נתתי את הארץ הזאת'.

– אז של מי הארץ באמת?

חוץ מדיני יובל, אנחנו מתנהגים כאן כמנהג בעלי הבית.

אם קנינו קרקע, היא שייכת לנו; ואם יהיה ערעור על הבעלות הזו, נתבע את המערער בבית הדין. ומי שיעמוד שם מהצד שלנו, זה לא ה', אלא אנחנו.

– אז מי הבעלים האמיתי כאן?

הרי היא שלכם'.

– כשהארץ היא שלו יתברך, אז היא שלנו.

ואם היא לא שלו – אז היא גם לא שלנו.

– וגם כשהיא שלו ושלנו – אנחנו לא ה'עיקר'. הוא יתברך, 'עיקר' הבעלים כאן.

וכשזה כך – אז גם אנחנו בעלים. כ'טפלים' אליו.

– אז הכל נכון; 'לי הארץ' – ו'לזרעך נתתי'. זה שלו, וגם שלנו. הבעלות שלנו כאן, נובעת – מכח הבעלות שלו יתברך.

ואם הוא לא 'בעלים', אז גם אנחנו לא בעלים כאן.

– יש מציאות כזו, שה'חלות' נובעת – מכח 'חלות' של מישהו אחר.

כך גם בענייני 'קדושה'.

דור המדבר, חסו בצילו של משה רבינו.

ואכן, 'כל העדה – קדושים'.

– אבל זה רק בתנאי, שכולם מוכנים להיות 'מקבלים' – ממשה רבינו.

וזה 'מקבלים' עד כדי כך, שחז"ל מגלים לנו משהו קשה לתפיסה:

* * *

לחזור לעבדות

קרה, התנגד ל'בעלות' הזו. הוא 'מרד' בה.

וכך כתוב בפסוק:

'וַיִּתְּנוּ רֹאשׁ לָשׁוּב לְעִבְדֹתָם בְּמִרְיָם' (נחמיה ט, יז).

היה 'מרים'. מרד. הם לא רצו את מלכותו של משה רבנו (עי' דברים לג, ה. וברמב"ן שם).

– הם רצו – לשוב 'לעבדותם', למצרים.

לעבודת הפרך. לשיעבוד. לחומר והלבנים.

אז נכון שהמצרים טבעו בים סוף; אבל עדיין זה מוגדר כאן כ'עבדותם'.

– כנראה שהם לא היו שבים לחירות מוחלטת.

וזה קשה מאוד!

הלא הם מרדו. לא רצו במישהו שיהיה 'מעליהם'.

'ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה', רב שמואל בר יצחק אמר מלמד שכל אחד קינא לאשתו ממשה' (מו"ק יח:).

'קינאה', זה כשיש עוד מישהו. כשהוא חודר לחיים עד כדי כך, שהוא 'תופס' את מקומו של בעל הבית.

משה רבינו, החדיר לכלל ישראל את התורה. את ה' יתברך. את ה'דעת' האמיתית.

– ועד היום – כולנו תלמידיו.

וזה חודר לכל שכבות החיים. בכל מקום ובכל זמן.

– עד כדי כך – שבבחינה מסויימת, הוא 'תפס' עליהם בעלות כזו – שלקחה חלק נכבד מהבעלות שלהם על עצמם.

ועל כך הם 'קינאו'.

* * *

וכדי שזה לא יקרה, הם מוכנים לשוב – לעבדות??

הרי שם, במצרים, הם היו בתחתית ממש. כל מצרי שהוא, יכול היה למשול בהם כרצונו.

– האם זה עדיף להם על מלכותו של משה רבנו?

יתכן, שבאמת זה ככה.

ואיננו מתיימרים להבין את קורח ועדתו עצמם, שאכן – כולם היו שם 'קדושים'. אנחנו רק מנסים להבין מה התורה מלמדת אותנו, בדרגה שלנו.

האדם מוכן להשתעבד להרבה מאוד דברים, העיקר – שלא להשתעבד.

– זו סתירה מיניה וביה; אבל ככה זה במציאות.

היום יש דוגמא חזקה לזה. והיא גם מאוד מצויה.

האדם רוצה 'להשתחרר'. שלא יגידו לו מה לעשות.

לכך, כשמונחים לטפל בהתמכרות עצמה – בלי להבין את הסיבה שהאדם נכנס אליה, זה טיפול חלקי מאוד. והרבה פעמים גם בלתי יעיל.]

וכך האדם בורח, מה'פח' – אל ה'פחת'.

– ממה שנראה בעיניו כגרוע, אל הגרוע יותר.

ועתה נבין, שקרה ועדתו רצו לשוב למצרים – בעקבות המרד שלהם במשה. ובמרותו.

– 'לשוב לעבדותם – במרים'.

* * *

וכדי להגיע לשחרור הזה – הוא קונה לעצמו 'עבד', בדמות מסך קטן. כזה שנכנס לכיס האחורי. כזה שיכול לסייע בהרבה מאוד דברים נחוצים.

ואם הוא מודע לעצמו, הוא יודע – שזה ממש לא עבד; זה אדון.

וזה אדון נוקשה. ואכזר. ותובעני. והוא משעבד אליו את הזמן, את המחשבות, את ההתנהלות, את ה'דעת', את תפיסות החיים – את הכל ממש.

הרבה מאוד התמכרויות, הם בריחה ממצב מסויים.

כלי ורעיון

ה' ברא את עולמו, באופן של 'כלי' – ו'רעיון'.

– כל המציאות מחולקת כך.

וכל 'כלי', מכיל – 'רעיון' כלשהו. צורך כלשהו. תוכן כלשהו.

למשל:

הבית, הוא 'כלי'. וה'רעיון' הוא – להיות בתוך 'מקום'. אחרת זה לא 'חיים'.

צריך ללמוד תורה. זה סוג של 'רעיון', תוכן, צורך.

ויש לרעיון הזה 'כלים' רבים: הספר. השולחן. הסטנדר. הספסל. הישיבה, על כל אשר בה.

וגם הזמן שמקדישים לכך. והכוחות. והרצון ללמוד.

כל אלו יוצרים את ה'מקום' של הלימוד. אחרת ה'רעיון' הזה – לא יכול היה לצאת את הפועל.

– ה'כלי', מכיל את הרעיון, ומוציא אותו אל הפועל.

במערכת של איש ואשה, אז 'בגדול' – הבעל, מביא את ה'רעיון'; והאשה מביאה את עצמה להיות ה'כלי' – שמוציא אותו אל הפועל.

* * *

כך זה בעולם הפיזי. במערכת הילודה.

וכך זה גם בכל דבר שהוא (עי' יבמות סג.).

ה' יתברך, מתגלה – ב'צורת אדם'; הוא אחד. יחיד ומיוחד. אבל הוא רצה להתגלות, ובגילוי הזה – יש, כביכול, חלקים.

יש שם 'רעיון', ויש שם גם 'כלי' – שמוציא את הרעיון מהכח אל הפועל.

מי שמבטא את ה'רעיון', זה קודשא בריך הוא. ומי שמוציא אותו אל הפועל – זו השכינה הקדושה.

וזה ממש כמו כאן, במערכת של איש ואשה.

[– גילויי ה' יתברך, נעלמים מההשגה שלנו. הכל שם נמשל של נמשל וכו', ואין לנו כל תפיסה בהם.

אבל יש לנו 'משל', ואותו אנחנו כן מבינים: 'מבשרי אחזה'.

ואנחנו יודעים – שבגילויים של ה' זה אותו הדבר, אותו רעיון, אבל זה מתבטא בצורה אחרת לגמרי – שאותה אנחנו לא משיגים.]

הרצון לקבל

מהות הכלי, היא הרצון שלו. או של יוצרו.

– אם לא היה רצון לקבל, להביא משתחו מהכח אל הפועל – לא היה כלי.

ואם הרצון הזה לא יתמשך, הכלי לא יחזיק מעמד.

למשל, אם לא יהיה צורך – רצון – שיחיה בית נקי, אז המטאטא לא יישאר שם. הוא ילך ויתקלקל. ילך ויפסד. ובסופו של דבר הוא יאבד.

וברובד אחר:

אם התלמיד לא ירצה לקבל מהרב – הוא באמת לא יוכל לקבל.

בתחילת הדרך בונים רצון חיצוני. פרסים, עונשים. ואז הלימוד הוא רק 'כלי' – עבור ה'רעיון', הממתק.

* * *

שורש ה'אני'

ל'כלי', יש – חסר. כך זה בעצם מהותו.

ההשתוקקות, והחסר – באים שלובי זרוע. אין אחד בלא השני.

מי שלא חסר לו, לא תהיה לו השתוקקות לקבל; ומי שאין לו השתוקקות – זה אומר שלא חסר לו מאומה.

וכעת:

השכינה, ניתנה – לנו.

– 'ושכנתי בתוכם'. היא בקרבנו. והיא שורש ה'אני' של היהודי.

ואם כן, אז בשורש ה'אני' שלנו – יש חסר, וריקנות; וגם – השתוקקות. ורצון לקבל. ולהתאחד.

ומאחר וזה רק בשורש ה'אני', קשה לפרש את זה נכון. התחושה – קיימת; אבל פעמים רבות אנחנו מפרשים אותה כצורך בגשמיות, בהכרה, באהבה. וזה גם עלול ליצור דחף לדברים אסורים ממש.

אבל בהמשך הדרך, האדם צריך לבנות לעצמו רצון ממוקד – בעצם ה'רעיון' שהוא רוצה לקבל. כך זה יהיה הכי יעיל, כך ה'כלי' שלו יוכל לקבל באמת.

– כך הרעיון – יהיה באמת רעיון. ולא רק כלי כדי להשיג משהו חיצוני.

החיבור של איש ואשה, מחייב – רצון. כך ה'כלי' יכול להכיל, ולהוציא חיים חדשים לאוויר העולם.

גם אצל השכינה הקדושה, יש בחינה של רצון – השתוקקות – להתחבר בדודה. ולקבל ממנו. ולהכיל. ולפתח. ולהוליד (עי' תענית ד. ובזוה"ק במקומות רבים, ויחי רמד ע"ב, בראשית לה ע"א, ועוד).

ואם אין רצון כזה – לא תהיה אפשרות של חיבור.

* * *

והדברים הללו, הם כמו 'מים מלוחים'. אתה שותה, ורק רוצה עוד. בבחינת 'יש לו מנה – רוצה מאתים'. ואין אדם מת, וחצי תאותו בידו.

– לא 'מילאנו' שם את הדבר הנכון.

והתורה מלמדת אותנו: 'כי הוא חייד' (דברים ל, כ).

– החיים שלך, ה'מילוי' שלך – זה ה' יתברך.

הלא השכינה הקדושה, ה'רעיה', ה'כלי' המשתוקק להתמלאות בתוכן שלו – נמצא בנו. בשורש ה'אני'.

ואם לא נכוון את התשוקה הזו למקום הנכון שלה, ונעמיד את עצמנו כ'מקבלים' של ה' יתברך – אז לעולם לא נהיה רגועים!

– לעולם לא 'נתמלא' באמת!

וככל שננסה למלאות מהבורות הנשברים שמסביב, זה רק יעמיק את הפצע. את הכאב. את החסר.

מתחת לאדמה

'כל העדה – כולם קדושים'.

– כולם אותו הדבר.

כולם – 'מלאים' בקדושה. לא חסר לנו משהו, שאתה

– משה רבינו – יכול 'למלאות' בנו.

רב ותלמיד, הם בבחינת 'רעיון' – ו'כלי'.

ובפרט – כשזה משה רבינו, מוסר התורה.

משה רבינו, לא היה רק שליח, להעביר מסר.

– זה היה במחות שלו. הוא 'בעלה דמטרוניתא' (עי'

זוה"ק בראשית כב ע"א, ועי' ביאור"ג לתיקון"ז תי'

כא ד"ה מארי דקירטא). אנחנו לומדים את 'תורת

משה'.

ועם ישראל צריכים 'לקבל' אותו ממש.

– להתייחס כלפיו – כ'כלי', שמקבל ממנו את

ה'תוכן', את ה'רעיון', את ה'חיים' שלנו.

קרח ועדתו, היו כבר 'קדושים'. לא היה בהם רצון

לקבל ממושה.

– הם 'מרדו' בו.

והמרידה הזו, הביאה אותם לרצות לשוב –

ל'עבודתם'. שם לפחות אין מישהו שימשול על

החלק הרוחני שבהם.

* * *

ארץ ישראל

משה רבינו, מוביל את עם ישראל – לארץ ישראל.

ארץ ישראל, היא ה'מקום'.

– היא ה'אדמה' – שיכולה 'להכיל' את הקדושה. את

בית המקדש. את ה' יתברך.

ארץ ישראל, נקראת 'גופא דשכינתא'. היא ה'גוף',

ה'כלי', שמכיל – את ה'חיים' הללו, של קודשא בריך

כשכולם 'שווים', אז אף אחד לא יכול 'למלא'.
להשלים חסר.

וכך הם התכחשו – לעצם תפקידם. למחותם
האמיתית. לתכלית שלשמה ה' ברא אותם.

הלא ה' בראנו – לכבודו; להיות אלו שמכילים את
'כבודו', את השכינה הקדושה.

ומי שאינו מוכן להודות בחסר שלו, ושל שורש
נשמתו, הוא גם לא מוכן לתפקיד האמיתי שלו.

האדמה, אגב, יודעת את מהותה.

היא רק – 'מקבלת'. אין לה משהו 'מעצמה'.

והיא תמיד מקבלת. ומכילה. ומגדלת. ומצמיחה.

– היא יודעת – שיש הירארכיה. שיש נותן ומקבל.
רעיון וכלי. למעלה ולמטה.

היא זו שממנה מתחילה כל ה'הרכבה' הזו, של
העליון והתחתון. היא אמנם הכי למטה; אבל בה
הכל יוצא אל הפועל. היא חלק מהותי, ובלתי נפרד,
מכל הגבהים הללו.

ועל דרך ה'צחות', מי שאינו יודע את זה, הוא נמוך
אפילו יותר מהאדמה.

– וכך קרח ועדתו, מצאו את עצמם – מתחתיה.

הוא ושכינתה.

על הארץ הזו נאמר 'כשהיא שלי, הרי היא שלכם'.

היכן מצינו 'קנין' כזה?

– בבית. אצל איש ואשה.

הבית ותכולתו – הם של האיש. כך זה מעיקר הדין.

אבל כשהאשה מספרת שהיא הולכת 'הביתה', היא לא אומרת 'אני הולכת לבית בעלי'.

– זה הבית – שלה.

ובתנאי, שזה אכן הבית – שלו.

– אם זה שלו, אז זה גם שלה.

אבל אם היא לא מודעת לכך שזה שלו – זה גם לא יהיה שלה.

בארץ, אנחנו חיים עם ה'. כמו איש ואשה. כמו בספר 'שיר השירים'.

וכאן, כל מעשינו מכוונים – ל'איש'. להתקשט לפניו. להשתוקק אליו. ולהתחבר אליו.

הלא אנחנו חסרים, כי השכינה בקרבנו; ואנחנו חייבים את החיבור, את האחדות – עימו יתברך.

– אחרת – אין לנו, ולשכינה הקדושה, 'חיים'.

* * *

המשפחה שלנו

וכעת, האם הוא יתברך אכן 'קדוש' כאן?

האם הארץ היא 'שלו' – ואז היא 'שלנו'?

שם, ב'חוץ', טוענים – שהארץ היא 'שלנו'.

– הם טוענים, שהיא 'נחלת אבותינו'.

והאמת היא – שזה מופרך מיסודו.

– ממתי הארץ היא 'נחלת אבותינו'?

מאז – שכבשנו אותה. בכח הזרוע.

– וגם ביצענו כאן טבח המוני.

הלא נצטוונו – 'לא תחיה כל נשמה'. חיו כאן מליוני בני אדם, וכולם נהרגו.

– זה נקרא 'נחלת אבותינו'?

אם הארץ לא 'שלו', אז כיצד היא שלנו??

וזה מהותה של הארץ.

בחוץ לארץ – אנחנו 'כמי שאין לו אלוה' (עי' כתובות קי').

– שם אנחנו לא 'מכוונים' אל מול ה'איש'. לא מתקשטים לפניו (עי' ספרי עקב, מג. ועי' רמב"ן אחרי מות יח, כה).

ושם, יתכן שאפשר להיות – 'כולם קדושים'. אולי.

אבל כאן, בארץ ישראל, זה בלתי אפשרי.

אנחנו נהיה קדושים; אבל בתנאי – שנבין את מקומנו. שהקדושה היא לא 'שלנו', אלא – אנחנו חסרים. ומקבלים אותה.

– אם הוא יתברך יהיה קדוש כאן, אז גם אנחנו נהיה קדושים.

אם היא שלו, אז זה ציווי. ואנחנו כאן מכוונו. וזה הבית שלנו – איתנו ביחד.

אבל אם לא, אז עצם המציאות שלנו כאן – היא אכזריות מאין כמותה. ממש כמו שאמר מי שאמר – 'הרג כתחביב'.

גם כאן, אלו שמפקיעים את הארץ מקדושתה, ומבעליה האמיתיים – דוגלים בשיטה של 'כולם'.

– לא 'כולם קדושים', אלא סתם – 'כולם'.

כולם אותו הדבר. 'שוויון' מלא. אין למעלה ולמטה. אין הירארכיה. אין נותן ומקבל. אין חסר וממלא.

כולם שווים. איש ואשה. רב ותלמיד. אדם ובהמה. רמש וציפור כנף.

וכדי להגיע למצב של שוויון עם הנ"ל, הם אכן משתדלים בכל כוחם – לרדת לדרגת הבהמה.

– והם גם מצליחים.

בעת הם כבר מתחת לבהמה. ולרמש. ולדמה.
ולכל המציאות ה'נורמלית'.

[אין באמת השוואה בין קרח לפושעי ימינו. אנחנו
רק מנסים ללמוד מהתורה למציאות העכשווית].

והם – מגרשים מכאן את השכינה. ואת בעלה.

ואנחנו – סובלים מכך. ומשתדלים ללמוד תורה על
אף הכל.

אבל העיקר – חסר לנו.

הלא יש כאן מרד במלך הארץ. במי שאמר – 'כי לי
הארץ'.

והמלחמה שלהם נטושה – כנגדו. וכנגד רצונו.
וכנגד עמו.

– זה לא רק כנגד לומדי התורה.

זהו הערב רב, שמאז ומתמיד – נלחמים כנגדו
יתברך. בכל דרך אפשרית ובלתי אפשרית.

אז אפשר להגיד – טוב, מה אני יכול לעשות? עדיף
שאשב ואלמד.

– אולי זה הדבר הנכון לעשות.

אבל אדם שאבא שלו, ואמא שלו, מושפלים ומבוזים
על ידי מישהו זר – הוא לא ישב בשקט וילמד.

יתכן, שלאחר כל הכאב, והמחשבה, והתכנון – זה
מה שהוא יעשה.

– אבל זה צריך להיות לאחר הכאב. לאחר
האיכפתיות. לאחר הזעקה הגדולה והמרה – על
כבוד האב המחולל.

ואם זה לא קורה, אז אולי זו לא באמת המשפחה
שלו.

– עלינו ללמוד את הסוגיא הזו. סוגית ארץ הקודש.
סוגית תכלית הבריאה. סוגית שיר השירים.

ההבנה של כל זה, היא ההבנה – מי אנחנו באמת.
ומי זה 'אבא'. ומי זו 'אמא'. ומי ה'אני' האמיתי
שלנו.

כך נוכל באמת ליצור קשר עם ה'משפחה'
האמיתית שלנו.

ואז אולי גם נדע מה עלינו לעשות – כדי להשיב
אותו אל ביתו.

ה' יזכנו.

לשאלות, לתגובות, ולקבלת הגליונות למייל, 0533127133m@gmail.com

בניסח לאתר שלנו לחץ כאן

בגליון 'והיו לאחד' השבוע:

האם אנחנו באמת טובים?

האם אנחנו ראויים ליחס טוב מבן הזוג?

ומדוע אנחנו לא מצליחים לראות את הטוב של השני?

את גליונות 'והיו לאחד' – שאלות ותשובות בענייני שלום בית, אפשר להשיג בבית, רח' חזו"א 21 שכונת חפציבה, מודיעין עילית. אפשר גם לקבלם
למייל הנ"ל.

[מנחם ישראל חזן](#)

0533127133